

NEOBCHODNÍ A ZVLÁŠTNÍ PROVOZ DLE PRAVIDEL EU

ÚŘAD PRO CIVILNÍ LETECTVÍ
ING. JAN ŠIKÝŘ

Sktruktura pravidel EU/EASA (obecně)

Základní pravidla (závazná)

Základní nařízení (ES) č. 216/2008

CERTIFIKACE

ZACHOVÁNÍ LETOVÉ ZPŮSOBILOSTI

LETOVÉ POSÁDKY

PROVOZ LETADEL

ATM/ANS

LETIŠTĚ

PROVOZOVATELÉ Z TŘETÍCH ZEMÍ

Prováděcí pravidla k oblastem pokrytých základním nařízením
(přímo závazná pravidla uveřejňovaná ve formě nařízení Komise)

Přijatelné způsoby průkazu (AMC), výkladový materiál (GM) a certifikační specifikace (CS)

(uveřejňovány ve formě rozhodnutí výkonného ředitele EASA – mají nezávazný charakter)

Vazba legislativy EU na národní rámec v civilním letectví

Směrnice EU

- transpozice do národního práva – Zákon č. 49/1997 Sb. a Vyhláška č. 108/1997 Sb.

Nařízení EU

- přímo aplikovatelná, není nutná transpozice do národního práva
- mají **aplikační** přednost před národním právem
- národní právo nesmí být v přímém rozporu s legislativou EU
- národní pravidla by neměla stanovovat požadavky, které by vytvářely nerovné podmínky mezi subjekty čl. států EU => revize národních požadavků pro oblast civilního letectví

Vstup v platnost, účinnost a přechodová období

Vstup v platnost

- Právní předpis EU vstupuje v platnost vyhlášením v Úředním věstníku EU (ÚV EU)
- vstupují v platnost na základě vlastního ustanovení pokud jej obsahují, jinak obvykle dvacátým dnem po vyhlášení v ÚV EU.
- vstup v platnost ≠ aplikovatelnost (závaznost)

Účinnost (použitelnost)

- Nastává dnem, který je v právním předpisu EU uveden
- Může se shodovat s dnem vyhlášení (vstupem v platnost) nebo může být stanovena později => **přechodové období** (jeho využití ČS vždy oznamuje Komisi a EASA; musí být vypracován harmonogram zavedení daných požadavků)

Přehled pravidel EU/EASA (provoz letadel)

Základní pravidla

Základní nařízení (ES) č. 216/2008
(Příloha IV)

Prováděcí pravidla

Nařízení Komise (EU) č. 965/2012
(Část-Definice, ARO, ORO, CAT, SPA,
NCC, NCO, SPO)

AMC/GM

Rozhodnutí č. 2012/015/R
(AMC a GM k Části-Definice)

Rozhodnutí č. 2014/015/R
(AMC a GM k Části-CAT)

Rozhodnutí č. 2014/025/R
(AMC a GM k Části-ARO)

Rozhodnutí č. 2012/019/R
(AMC a GM k Části-SPA)

Rozhodnutí č. 2014/017/R
(AMC a GM k Části-ORO)

Rozhodnutí č. 2014/016/R
(AMC a GM k Části-NCO)

Rozhodnutí č. 2014/018/R
(AMC a GM k Části-SPO)

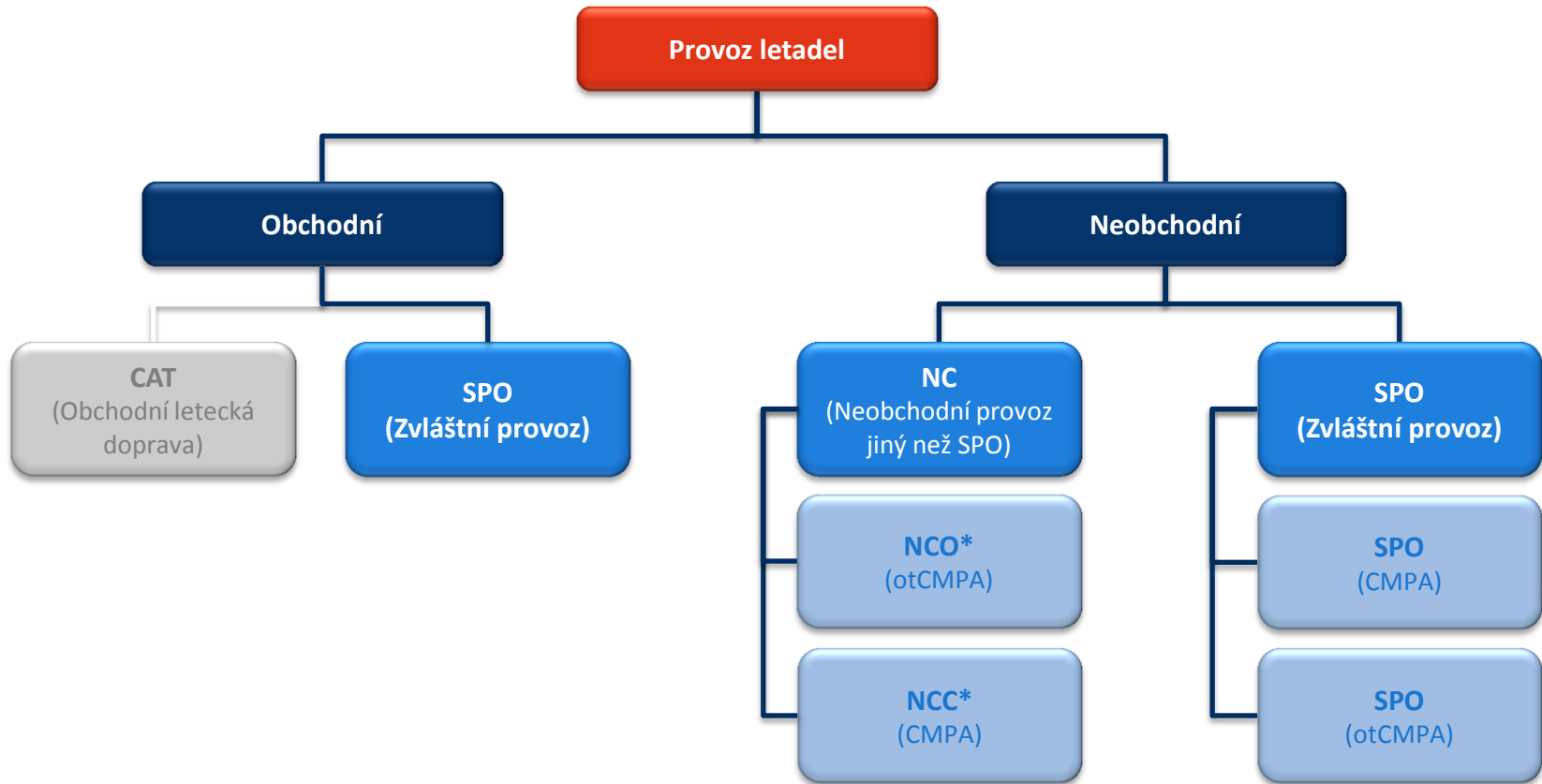
Rozhodnutí č. 2013/021/R
(AMC a GM k Části-NCC)

Legenda:

- DEF** Definice
- ARO** Požadavky na úřady v oblasti letového provozu
- ORO** Požadavky na organizace v oblasti letového provozu
- CAT** Provoz obchodní letecké dopravy
- SPA** Provoz vyžadující zvláštní oprávnění
- NCC** Neobchodní provoz – složitá motorová letadla
- NCO** Neobchodní provoz – letadla jiná než složitá motorová letadla
- SPO** Zvláštní provoz (letecké práce)

Klasifikace provozu letadel (dle EU/EASA)

* Provozovatel vybere provozní požadavky podle toho, jaké letadlo (složitě motorové (CMPA)/jiné než složitě motorové (otCMPA)) při své činnosti využívá

Oblast působnosti pravidel EU (obecně)

Část - NCO	Neobchodní lety
Část - NCC	Provoz všeobecného letectví Provoz služebních letadel (corporate/business aviation) Výcvikové lety
Část - SPO	Zvláštní provoz (letecké práce) (více viz nařízení (EU) č. 965/2012, bod SPO.GEN.005) <i>Poznámka: Druhy zvláštního provozu jsou uvedeny v rozhodnutí výkonného ředitele EASA č. 2014/018/R v bodu GM1 SPO.GEN.005.</i>

Bod **AMC1 SPO.GEN.005** k rozhodnutí č. 2014/018/R obsahuje kritéria podle nichž může provozovatel určit, zda lze jeho činnost zařadit pod **zvláštní provoz**.

Základní pojmy (složité motorové letadlo)

letoun:

- s maximální certifikovanou vzletovou hmotností vyšší než 5 700 kg nebo
- s osvědčením pro maximální počet sedadel pro cestující vyšší než 19 nebo
- s osvědčením pro provoz s posádkou složenou nejméně ze 2 pilotů nebo
- vybavené proudovým motorem či proudovými motory nebo více než jedním turbovrtulovým motorem nebo

vrtulník s osvědčením:

- pro maximální vzletovou hmotnost vyšší než 3 175 kg nebo
- pro maximální počet sedadel pro cestující vyšší než 9 nebo
- pro provoz s posádkou složenou nejméně ze 2 pilotů nebo

letadlo se sklopným rotorem

[nařízení (EU) č. 216/2008 (základní nařízení)]

Základní pojmy

(obchodní provoz, seznamovací let)

- **obchodní provoz** - jakýkoliv provoz letadla za úplatu nebo jinou protihodnotu, jenž je přístupný veřejnosti, nebo pokud není přístupný veřejnosti, jenž je prováděn na základě smlouvy mezi provozovatelem a zákazníkem, přičemž zákazník nemá nad provozovatelem kontrolu;

[nařízení (EU) č. 216/2008 (základní nařízení)]

- **seznamovací let** - jakýkoliv krátký let za úplatu či jinou protihodnotu, nabízený schválenou organizací pro výcvik nebo organizací vytvořenou za účelem propagace sportovního či rekreačního létání s cílem získat nové členy či zájemce o výcvik;

[nařízení (EU) č. 965/2012]

Základní pojmy

(nařízení (EU) č. 965/2012)

- **zvláštní provoz** - jakýkoliv provoz mimo obchodní leteckou dopravu, kdy je letadlo použito pro zvláštní činnost, jako je zemědělství, výstavba, snímkování, průzkum, pozorování a hlídkování a letecká reklama;
- **vysoce rizikový zvláštní obchodní provoz** - jakýkoli zvláštní obchodní provoz letadla prováděný nad územím, kde by v případě nouzové situace pravděpodobně došlo k ohrožení bezpečnosti třetích stran na zemi, případně jakýkoli zvláštní obchodní provoz letadla, který podle příslušného úřadu v místě, kde takový provoz probíhá, vzhledem ke své zvláštní povaze a k místním podmínkám, v nichž probíhá, představuje vysoké riziko, zejména pro třetí strany na zemi;
- **soutěžní let** - jakýkoliv let, kdy je letadlo použito při leteckém závodě nebo soutěži, jakož i při přípravě na letecký závod nebo soutěž či k letu na místo konání závodu nebo soutěže a zpět;
- **letecké veřejné vystoupení** - jakákoliv letecká činnost úmyslně prováděná jako letová ukázka nebo jako součást zábavního programu v rámci oznámené akce pro veřejnost, včetně použití letadla pro přípravu na letecké veřejné vystoupení a k letu na místo konání oznámené akce a zpět.

Použitelnost pravidel EU, osvědčování a přechodová období (neobchodní provoz a zvláštní (ne)obchodní provoz)

Druh provozu	Neobchodní provoz		Zvláštní obchodní provoz (jiný než CAT)	Zvláštní <u>ne</u> obchodní provoz	
Kategorie A/C	CMPA Letouny Vrtulníky	otCMPA Letouny Vrtulníky Kluzáky Balóny	CMPA otCMPA Letouny, Vrtulníky Kluzáky, Balóny	CMPA Letouny Vrtulníky	otCMPA Letouny Vrtulníky Kluzáky Balóny
Použitelné požadavky ¹	Část-ORO Část-NCC	Část-NCO	Část-ORO Část-SPO	Část-ORO Část-SPO	Část-NCO
Způsob osvědčení	Prohlášení		Prohlášení nebo Povolení - vysoce rizikový SPO	Prohlášení	
Použitelnost v ČR od	25. 8. 2016	25. 8. 2016	21. 4. 2017	21. 4. 2017	21. 4. 2017

CMPA = složitě motorové letadlo; **otCMPA** = jiné než složitě motorové letadlo

¹ Část-Definice, Část-ARO, Část-SPA

Použitelnost pravidel EU, osvědčování a přechodová období (výcvikové lety)

Druh provozu	Výcvikové lety (prováděné v ATO)	
Kategorie A/C	CMPA Letouny Vrtulníky	otCMPA Letouny, Vrtulníky Kluzáky, Balóny
Použitelné požadavky	Část-NCC Část-ORA	Část-NCO Část-ORA
Způsob osvědčení	Oprávnění ATO (dle nařízení (EU) č. 1178/2011)	
Použitelnost v ČR od	25. 8. 2016	

Použitelnost pravidel EU, přechodová období (odchyly od čl. 5, odst. 1 a 6 nařízení (EU) č. 965/2015)

Druh provozu	Lety se sdílenými náklady Soutěžní lety Letecká veřejná vystoupení	Seznamovací lety Výsadky, vlekání kluzáků Akrobatické lety
Kategorie A/C	otCMPA Letouny, Vrtulníky Kluzáky, balóny	otCMPA Letouny, Vrtulníky Kluzáky balóny
Použitelné požadavky	Část-NCO	Část-NCO
Použitelnost v ČR od	25. 8. 2016	25. 8. 2016

Odchyly od čl. 5, odst. 1 a 6 nařízení (EU) č. 965/2015 (podmínky)

Článek 6, odst. 4a

- **lety, náklady na něž nesou společně soukromé osoby**, za podmínky, že přímé náklady nesou společně všechny osoby na palubě včetně pilota a počet osob nesoucích přímé náklady není vyšší než šest;
- **soutěžní lety nebo letecká veřejná vystoupení** za podmínky, že odměna nebo jiná protihodnota za takové lety odpovídá pouze výši náhrady přímých nákladů a přiměřeného příspěvku na úhradu ročních nákladů a ceně, jejíž hodnota nepřevyšuje částku stanovenou příslušným úřadem; a
- **seznamovací lety, výsadkové lety, vlečení kluzáků nebo akrobatické lety** prováděné buď organizací pro výcvik, jejíž hlavní místo obchodní činnosti se nachází v některém členském státě a jež byla schválena podle nařízení (EU) č. 1178/2011, nebo organizací vytvořenou za účelem propagace sportovního či rekreačního létání, za podmínky, že organizace letadlo provozuje na základě vlastnictví nebo nájmu/pronájmu bez posádky, že let nevytváří zisk vyplácený mimo organizaci a že lety, kterých se účastní osoby, jež nejsou členy organizace, představují pouze okrajovou činnost organizace.

Výkladový materiál k Čl. 6, odst. 4a

(rozhodnutí výkonného ředitele EASA č. 2014/019/R)

- **Přímé náklady** - náklady vzniklé přímo v souvislosti s letem, např. palivo, letištní poplatky, poplatek za pronájem letadla. Nejsou brány jako součást zisku.
- **Roční náklady** - náklady udržování, údržbu a provoz letadla během jednoho kalendářního roku. Nejsou brány jako součást zisku.
- **Organizace vytvořená za účelem propagace sportovního či rekreačního létání** - nezisková organizace založená podle použitelného národního práva, jejímž výhradním účelem je sdružování osob se stejným zájmem v rámci všeobecného letectví, které létají pro zábavu nebo provádějí skoky padákem. Organizace by měla mít k dispozici letadla.
- **Okrajová činnost** - by měla být chápána jako činnost, která představuje velmi malou část z celkové činnosti organizace, měla by sloužit zejména pro propagaci samotné organizace a nebo oslovení nových žáků nebo členů. Organizace, která zamýšlí nabízení takových letů jako pravidelnou obchodní činnost, není považována za organizaci, které splňuje podmínku okrajové činnosti. Stejně tak lety organizované za výhradním účelem, kterým je vytváření příjmu organizace, nejsou považovány za okrajovou činnost.

System EU osvědčování provozovatelů

(neobchodní provoz s CMPA a zvláštní (ne)obchodní provoz)

PROHLÁŠENÍ

(ODESLÁNÍ NA ÚCL)

(vzor prohlášení je uveden
v Dodatku I k Části-ORO)

OVĚŘENÍ

(INFORMACÍ
DLE ČÁSTI-ORO)

Prohlášení **neobsahuje informace
dle Části-ORO**
nebo
z nich vyplývá, že došlo k **porušení
požadavků***

POTVRZENÍ PŘIJETÍ PROHLÁŠENÍ

(potvrdí ÚCL)

A

PROVOZ

**PRŮBĚŽNÝ
DOZOR**

Vyžádání dalších
informací
nebo
Provedení kontroly

* Přijetí opatření dle nařízení (EU) č. 965/2012, bodu ARO.GEN.350 – Nálezy a nápravná opatření

Kdo podává prohlášení?

Prohlášení podává příslušnému úřadu (ÚCL):

- provozovatel složitých motorových letadel provádějící neobchodní lety;
- provozovatel složitých motorových letadel provádějící zvláštní neobchodní provoz;
- provozovatel zvláštního obchodního provozu.*

GM 1 ORO.DEC.100

VŠEOBECNĚ

Cílem prohlášení je:

- aby provozovatel uznal svou odpovědnost podle příslušných bezpečnostních předpisů a přiznal, že je držitelem všech nezbytných oprávnění;
- informovat příslušný úřad o existenci provozovatele; a
- umožnit příslušnému úřadu splnit si své povinnosti v oblasti dozoru v souladu s ARO.GEN.300 a ARO.GEN.305.

[rozhodnutí výkonného ředitele EASA č. 2014/017/R (AMC a GM k Části-ORO)]

* Vyjma provozovatelů zapojených do vysoce rizikového zvláštního obchodního provozu.

Informace poskytované ÚCL a povinnosti provozovatele

● Provozovatel:

- před zahájením činnosti poskytne ÚCL veškeré příslušné informace prostřednictvím formuláře uvedeného v **dodatku I k Části-ORO (PROHLÁŠENÍ)**;
- oznámí ÚCL seznam používaných alternativních způsobů průkazu;
- zachovává soulad s příslušnými požadavky a informacemi uvedenými v prohlášení;
- neprodleně oznámí ÚCL veškeré změny v prohlášení nebo způsobech průkazu, které používá, podáním pozměněného prohlášení na formuláři uvedeném v dodatku I k Části-ORO, a
- **informuje ÚCL, pokud ukončí provoz.**

AMC 1 ORO.DEC.100

ZMĚNY

Nové prohlášení by mělo být předloženo před účinností změny a uvádět datum, od kdy by měla změna platit.

[rozhodnutí výkonného ředitele EASA č. 2014/017/R (AMC a GM k Části-ORO)]

Neobchodní lety prováděné držitelem AOC

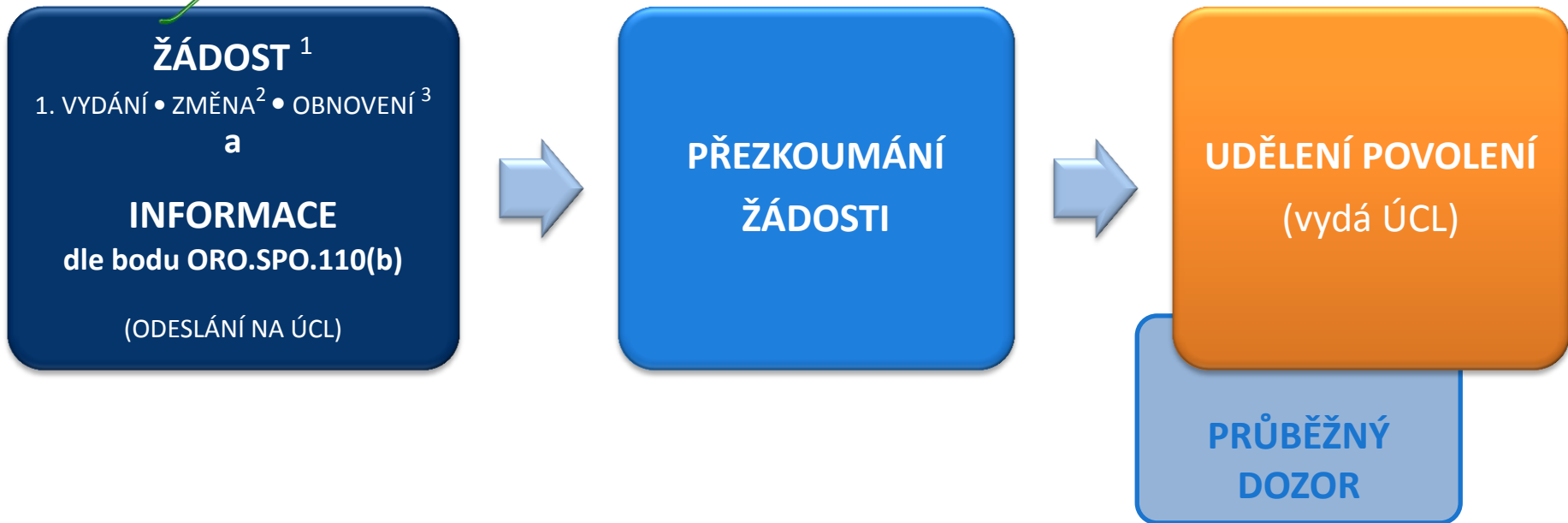
ORO.AOC.125

- a) **Držitel osvědčení AOC může provádět neobchodní lety s letadlem, které je jinak používáno k provozu v obchodní letecké dopravě a které je uvedeno v provozních specifikacích jeho osvědčení AOC, jestliže provozovatel:**
- 1) uvede v provozní příručce podrobný popis tohoto provozu, včetně:
 - i) stanovení příslušných požadavků,
 - ii) jednoznačného vymezení veškerých rozdílů mezi provozními postupy při provádění provozu v obchodní a neobchodní letecké dopravě,
 - iii) prostředků k zajištění toho, aby veškerý personál zapojený do provozu byl plně obeznámen se souvisejícími postupy;
 - 2) předloží uvedené rozdíly mezi provozními postupy podle písm. a) bodu 1 podbodu ii) příslušnému úřadu předem ke schválení.
- b) **Držitel osvědčení AOC provádějící provoz uvedený v písmenu a) nemusí prohlášení podle Části-ORO předkládat.**

System EU osvědčování provozovatelů (vysoce rizikový zvláštní obchodní provoz)

- ¹ Náležitost žádosti a způsob podání stanoví ÚCL.
- ² Pokud ÚCL nevydá rozhodnutí o pozastavení platnosti povolení, stanoví podmínky, za jakých může provozovatel po dobu provádění změny svou činnost provozovat.
- ³ ÚCL může zohlednit minulé schvalovací řízení a průběh dozoru.

Kdy podat žádost o povolení?

- **Provozovatel zvláštního obchodního provozu si musí vyžádat a získat povolení příslušného úřadu (ÚCL) provozovatele před zahájením vysoce rizikového zvláštního obchodního provozu:**
 - který je prováděn nad územím, kde by v případě nouzové situace pravděpodobně došlo k ohrožení bezpečnosti třetích stran na zemi, **nebo**
 - který podle příslušného úřadu v místě, kde takový provoz probíhá, vzhledem ke své zvláštní povaze a k místním podmínkám, v nichž probíhá, představuje vysoké riziko, zejména pro třetí strany na zemi.

GM 2 ORO.SPO.110(a)

PLATNOST POVOLENÍ

Provozovatel může u svého příslušného úřadu podat žádost vztahující se **na jedinou událost, určenou sérii letů nebo neomezenou dobu**, v závislosti na druhu plánovaného provozu.

[rozhodnutí výkonného ředitele EASA č. 2014/017/R (AMC a GM k Části-ORO)]

Informace poskytované ÚCL

ORO.SPO.110(b)

Provozovatel poskytne ÚCL tyto informace:

- úřední a obchodní název, sídlo a poštovní adresu žadatele;
- popis systému řízení, včetně organizační struktury;
- popis navrhovaného provozu, včetně typu (typů) a počtu provozovaných letadel;
- dokumenty týkající se posouzení rizik a související standardní provozní postupy vyžadované podle článku SPO.OP.230;
- prohlášení, že veškerá dokumentace zaslaná ÚCL byla provozovatelem ověřena a shledána v souladu s příslušnými požadavky.

Standardní provozní postupy (SOP)

SPO.OP.230

Změny povolení

- Veškeré změny, které mají vliv na rozsah povolení nebo povolený provoz, **podléhají předchozímu souhlasu ÚCL.**
- Provozovatel **žádost o schválení změn podá dříve, než tyto změny začne provádět**, aby ÚCL umožnil určit, zda jsou i nadále plněny požadavky nařízení (ES) č. 216/2008 a jeho prováděcích pravidel, a aby v případě potřeby mohl udělené povolení změnit. **Provozovatel poskytne ÚCL veškerou příslušnou dokumentaci.**
- **Změny mohou být provedeny pouze po získání formálního souhlasu ÚCL** v souladu s článkem ARO.OPS.150.
- Během těchto změn se činnost provozovatele případně řídí podmínkami předepsanými ÚCL.

GM 1 ORO.SPO.115(a)

Provozovatel zvláštního obchodního provozu by měl oznámit jakoukoliv změnu informací uvedených v povolení, která ale nemá za následek změnu SOP nebo posouzení rizik provozovatele, svému příslušnému úřadu, který by měl provést změnu povolení.

[rozhodnutí výkonného ředitele EASA č. 2014/017/R (AMC a GM k Části-ORO)]

S každou změnou, která nebyla zahrnuta v prvním posouzení rizik, je třeba předložit ÚCL upravené posouzení rizik a standardní provozní postupy.

Přehled přechodových období - provoz

Datum ¹	Požadavky EU
28. 10. 2014	Nařízení (EU) č. 965/2012 (Část-ARO, ORO, CAT (A+H), SPA)
25. 8. 2016	Nařízení (EU) č. 800/2012 (Část-NCC, NCO)
18. 2. 2016	Nařízení (EU) č. 83/2014 (FTL)
21. 4. 2017	Nařízení (EU) č. 379/2014 <ul style="list-style-type: none">• Část-ARO, ORO, NCO a SPO – pro zvláštní provoz• Část-ARO, ORO, CAT pro:<ul style="list-style-type: none">✓ provoz letounů třídy výkonnosti B a nesložitých vrtulníků, který začíná a končí na stejném letišti / provozním místě✓ provoz balonů a kluzáků v CAT

¹ Datum od kdy se v ČR začnou používat příslušné požadavky

Přístup k dokumentům EU/EASA

- EU (Úřední věstník – portál EUR-Lex)
<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=cs>
- Rozhodnutí výkonného ředitele EASA (AMC a GM)
<http://easa.europa.eu/document-library>
- Úřad pro civilní letectví
<http://www.caa.cz/predpisy/provoz-letadel>
<http://www.caa.cz/predpisy/rozhodnuti-vykonneho-reditele-easa>

Děkuji vám za pozornost

